

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 października 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Barbara Skoczowska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

SSN Zbigniew Korzeniowski

Protokolant Karolina Majewska

w sprawie adwokata **J. L.**,

po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu bez udziału stron,

w dniu 30 października 2024 r.,

kwestii wznowienia z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k., postępowania kasacyjnego zakończonego postanowieniem Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2022 r., sygn. akt II DK 8/22 o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej oraz postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 28 lipca 2021 r., sygn. akt [...]

1. na podstawie art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 i 9 k.p.k. w zw. z art. 95n ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze wznawia postępowanie w sprawie o sygn. akt II DK 8/22;

2. uchyla postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2022 r., sygn. akt II DK 8/22, o oddaleniu jako oczywiście bezzasadnej kasacji wniesionej przez obwinionego adwokata J. L.;

3. uchyla orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 28 lipca 2021 r., sygn. akt [...], za wyjątkiem punktu 2 orzeczenia;

4. uchyla orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 8 kwietnia 2021 r., sygn. akt [...], za wyjątkiem punktu II orzeczenia;

5. na podstawie art. 17 § 1 pkt 6 k.p.k. w zw. z art. 95n ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze umarza postępowanie dyscyplinarne wobec J. L. o przewinienie dyscyplinarne, które miało być popełnione w okresie od września 2002 r. do 29 listopada 2002 r. we W., kwalifikowane z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z § 1 ust. 2 i 3 i § 4 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu w zw. z art. 239 § 1 k.k. wobec przedawnienia karalności;

6. obciąża Skarb Państwa wydatkami postępowania wznowieniowego.

[M. T.]

UZASADNIENIE

Adwokat J. L. został obwiniony o to, że:

1. jako adwokat dopuścił się popełnienia przestępstwa określonego w art. 239 § 1 k.k. w zw. z art. 12 k.k. polegającego na tym, że w okresie od września 2002 roku do 29 listopada 2002 roku we W.,

działając w krótkich odstępach czasu, w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, utrudniał postępowanie karne prowadzone pod sygn. [...] przeciwko M. S. podejrzanemu o czyny z art. 280 § 2 k.k., art. 189 § 1 k.k. i inne przez Prokuraturę Rejonową [...] w ten sposób, że wiedząc, iż podejrzany ten poszukiwany jest listem gończym i mając w tym czasie z nim kontakt pomagał mu w uniknięciu zatrzymania oraz pośredniczył w uzyskaniu postanowienia Sądu Okręgowego o wydaniu M. S. listu żelaznego pomimo, że nie było podstaw do takiego orzeczenia, bowiem podejrzany przebywał na terenie kraju, a takie jego postępowanie skutkowało odpowiedzialnością w postępowaniu karnym, za co został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w O. w sprawie [...] z dnia 26 lutego 2010 roku oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego we W. w sprawie [...] z dnia 14 kwietnia 2011 roku i w ten sposób jako adwokat naruszył zasady etyki adwokackiej doprowadzając takim swoim postępowaniem do naruszenia wizerunku adwokatury, obniżenia prestiżu i podważania zaufania do zawodu adwokata oraz sprzeniewierzył się treści złożonego ślubowania,

tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z § 1 ust. 2 i 3, § 4 i § 12 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu;

2. jako adwokat dopuścił się popełnienia przestępstwa określonego w art. 271 § 1 k.k. w ten sposób, że w dniu 20 września 2005 roku we W., prowadząc Kancelarię Adwokacką w K. i będąc z tego tytułu uprawniony do wystawienia dokumentu w postaci faktury VAT za świadczone usługi prawne, poświadczył nieprawdę co do okoliczności mającej znaczenie prawne w fakturze VAT o nr [...] w ten sposób że polecił wpisać pracownicy niezgodnie z prawdą o dokonaniu przez A. Z. wpłaty kwoty 1220 zł, a takie jego działanie skutkowało odpowiedzialnością w

postępowaniu karnym za co został skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w O. w sprawie [...] z dnia 28 lutego 2010 roku oraz wyrokiem Sądu Apelacyjnego we W. w sprawie [...] z dnia 14 kwietnia 2011 roku, i w ten sposób jako adwokat naruszył zasady etyki adwokackiej doprowadzając takim swoim postępowaniem do naruszenia wizerunku adwokatury, obniżenia prestiżu i podważenia zaufania do zawodu adwokata oraz sprzeniewierzył się treści złożonego ślubowania, tj. popełnienia przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z § 1 ust. 2 i 3, § 4 i § 12 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu.

Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...], orzeczeniem z dnia 25 czerwca 2019 roku w sprawie sygn. akt [...] w pkt I orzeczenia uniewinnił obwinionego adw. J. L. od czynu opisanego w pkt I wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego, kosztami obciążając Izbę Adwokacką [...]. W pkt II uznał obwinionego adw. J. L. za winnego popełnienia zarzuczonego czynu opisanego w art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. z § 6 i 22 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu i na podstawie art. 81 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo o adwokaturze wymierzył mu karę zawieszenia w czynnościach zawodowych na czas roku i 6 miesięcy orzekając jednocześnie zakaz wykonywania patronatu na okres 3 lat. A nadto zaliczył obwinionemu na poczet kary zawieszenia w czynnościach zawodowych okres tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych od 8 sierpnia 2006 roku do dnia 21 listopada 2007 roku. Jednocześnie obciążając obwinionego adw. J. L. zryczałtowaną opłatą w kwocie 2000 zł.

Powyższe orzeczenie zostało zaskarżone na niekorzyść obwinionego w pkt 1. przez Ministra Sprawiedliwości. Orzeczenie to zaskarżył również na niekorzyść obwinionego Rzecznik Dyscyplinarny w pkt I co do winy, w pkt II co do kary. Orzeczenie w zakresie pkt II zaskarżył obwiniony, wnosząc o zmianę

orzeczenia w zaskarżonej części poprzez uniewinnienie, ewentualnie o uchylenie orzeczenia i umorzenie postępowania.

Orzeczeniem z dnia 27 czerwca 2020 roku w sprawie [...] Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury uchylił w całości orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 25 czerwca 2019 roku, sygn. [...] i sprawę przekazał Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Orzeczeniem z dnia 8 kwietnia 2021 roku w sprawie o sygn. [...] Sąd Dyscyplinarny Izby Adwokackiej [...] w pkt I orzeczenia uznał obwinionego J. L. winnym popełnienia czynu opisanego w pkt 1 części wstępnej orzeczenia (pkt I wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego), eliminując z treści opisu czynu informację o uprzednim skazaniu adwokata J. L. prawomocnymi wyrokami sądów powszechnych, wobec zatarcia skazania, a także eliminując z podstawy prawnej skazania § 12 Zbioru Zasad Etyki i Godności Zawodu i za to na podstawie przepisu art. 81 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo o adwokaturze wymierzył mu karę zawieszenia w czynnościach zawodowych na czas jednego roku. W pkt II orzeczenia uniewinnił obwinionego adw. J. L. od czynu opisanego w pkt II części wstępnej orzeczenia (pkt 2 wniosku o wszczęcie postępowania dyscyplinarnego). Ponadto Sąd Dyscyplinarny na podstawie art. 81 ust. 3 ustawy Prawo o Adwokaturze orzekł wobec obwinionego adw. J. L. zakaz wykonywania patronatu na okres trzech lat, zaliczył obwinionemu na poczet kary zawieszenia w czynnościach okres tymczasowego zawieszenia w czynnościach zawodowych od 8 sierpnia 2006 roku do dnia 8 sierpnia 2007 roku, a także obciążył obwinionego zryczałtowaną opłatą w wysokości 3.000 zł.

Od powyższego orzeczenia złożył odwołanie Minister Sprawiedliwości, zaskarżając to orzeczenie na niekorzyść obwinionego co do pkt II orzeczenia, wnosząc o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w zakresie punktu 2 i przekazanie sprawy Sądowi Dyscyplinarnemu Izby Adwokackiej [...] do ponownego rozpoznania. Odwołanie złożył także Rzecznik Dyscyplinarny Izby

Adwokackiej [...] zaskarżając to orzeczenie na niekorzyść obwinionego w całości, w pkt I co do kary, w pkt II co do winy wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia w pkt I i wymierzenie surowszej kary zgodnie z wnioskiem oraz uchylenie zaskarżonego orzeczenia w pkt II i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Dyscyplinarnemu Izby Adwokackiej [...] do ponownego rozpoznania. Orzeczenie w zakresie pkt I zaskarżył obwiniony wnosząc o zmianę zaskarżonego orzeczenia i uniewinnienie go od przypisanego czynu, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i umorzenie postępowania.

Orzeczeniem z dnia 28 lipca 2021 roku w sprawie [...] Wyższy Sąd Dyscyplinarny Adwokatury zmienił w pkt 1 orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 8 kwietnia 2021 r., sygn. [...] i w miejsce wymierzonej obwinionemu adw. J. L. kary zawieszenia na okres 1 (jednego) roku, na podstawie art. 81 ust. 1 pkt 4 Ustawy Prawo o Adwokaturze, orzekł karę zawieszenia na okres 4 (czterech) lat. W pkt II uchylił orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 8 kwietnia 2021 r., sygn. [...] w pkt 2 i przekazał w tym zakresie sprawę Sądowi Dyscyplinarnemu Izby Adwokackiej [...] do ponownego rozpoznania. W pkt III zmienił orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 8 kwietnia 2021 r., sygn. [...] w pkt 3 i w miejsce orzeczonego obwinionemu adw. J. L. zakazu patronatu na okres 3 (trzech) lat, na podstawie art. 81 ust. 3 Ustawy Prawo o Adwokaturze, orzekł zakaz wykonywania patronatu na okres 7 (siedmiu) lat. W pkt IV utrzymał w pozostałym zakresie zaskarżone orzeczenie w mocy. W pkt V zasądził od obwinionego adw. J. L. koszty postępowania przed Sądem II instancji w kwocie 1.000 (tysiąca) zł na rzecz Naczelnej Rady Adwokackiej.

Od powyższego orzeczenia kasację złożył obwiniony.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 15 marca 2022 r. o sygn. akt II DK 8/22 kasację J. L. oddalił jako oczywiście bezzasadną.

W dniu 23 stycznia 2023 r. adwokat J. M. - obrońca adwokata J. L., skierowała do Sądu Najwyższego wnioszek o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego prawomocnym orzeczeniem Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 28 lipca 2021 r., sygn. akt [...] i postanowieniem Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z 15 marca 2022 roku, sygn. akt II DK 8/22 wskazując, że postępowanie dyscyplinarne przeciwko J. L. toczyło się o ten sam czyn, który został mu przypisany jako przestępstwo z art. 239 § 1 k.k. wyrokiem Sądu Apelacyjnego we W. z 14 kwietnia 2011 roku, sygn. akt [...], częściowo zmieniającym wyrok Sądu Okręgowego w O. z 26 lutego 2010 roku, sygn. akt [...]. Oba te wyroki sądów karnych stanowiły dla Sądów Dyscyplinarnych wszystkich instancji rozstrzygający dowód sprawstwa J. L. w zakresie prawomocnie przypisanego mu przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. § 1 ust. 2 i 3, § 4, i § 12 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu, polegającego na utrudnianiu postępowania karnego prowadzonego przeciwko M. S. Tymczasem wyrokiem z 14 grudnia 2022 roku, sygn. akt [...], Sąd Najwyższy, rozpoznając kasację Rzecznika Praw Obywatelskich, uniewinnił J. L. od popełnienia przestępstwa z art. 239 § 1 k.k., jednocześnie uchylając wyrok Sądu Apelacyjnego we W. z 14 kwietnia 2011 roku, sygn. akt [...] oraz zmieniony nim wyrok Sądu Okręgowego w O. z 26 lutego 2010 roku, sygn. akt [...]. Sąd Najwyższy przesądził tym, że J. L. nie popełnił czynu polegającego na utrudnianiu postępowania karnego prowadzonego przeciwko M. S., a w konsekwencji, że czyn przypisany J. L. w postępowaniu dyscyplinarnym nie zawiera znamion przestępstwa. Załączony wyrok Sądu Najwyższego stanowi zatem nowym dowód uzasadniający wznowienie postępowania dyscyplinarnego na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. w zw. z art. 95n pkt 1 k.p.k. Dowodząc, że J. L. nie utrudniał postępowania karnego przeciwko M. S.

Podnosząc powyższe, obrońca wniosła o wznowienie postępowania dyscyplinarnego wobec J. L., uchylenie postanowienia Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z 15 marca 2022 roku, sygn. akt II DK 8/22 w całości, uchylenie orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 28 lipca 2021 r., sygn. akt [...] w całości z wyjątkiem punktu 2, uchylenie orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z 8 kwietnia 2021 roku, sygn. akt [...] w punktach I, IV. i V i uniewinnienie obwinionego od popełnienia przypisanego mu przewinienia dyscyplinarnego z art. 80 ustawy Prawo o adwokaturze w zw. § 1 ust. 2 i 3, § 4, i § 12 Zbioru Zasad Etyki Adwokackiej i Godności Zawodu, ewentualnie umorzenie postępowania o ten czyn.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Wniosek adwokata J. M., obrońcy adwokata J. L. o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego postanowieniem Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z 15 marca 2022 roku, sygn. akt II DK 8/22 o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej oraz prawomocnego orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 28 lipca 2021 r., sygn. akt [...], zasługuje na uwzględnienie.

Wskazane we wniosku obrońcy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2022 r. (II DK 8/22) o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej wydane zostało przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, która to Izba, choć była organem powiązanym administracyjnie z Sądem Najwyższym, jednak sama nigdy nie miała statusu sądu w rozumieniu konstytucyjnym (por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I-4110-1/2020 oraz uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. akt I KZP 2/22).

W takiej sytuacji zachodzi okoliczność określona w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w postaci nienależytej obsady sądu, stanowiąca uwzględnianą z urzędu

bezwzględna przyczyną odwoławczą. Przyjęcie takiego wyjątkowego rozwiązania prawnego jest następstwem orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, w tym m.in. wyroku z dnia 15 lipca 2021 r. w sprawie C-791/19 Komisja Europejska przeciwko Polsce (system odpowiedzialności dyscyplinarnej sędziów), w którym orzeczono, że Polska uchybiła zobowiązaniom ciążącym na niej na mocy art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE między innymi nie zapewniając niezależności i bezstronności Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, do której właściwości należy kontrola decyzji wydanych w postępowaniach dyscyplinarnych prowadzonych wobec sędziów (art. 3 pkt 5, art. 27 i art. 73 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym w związku z art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa, zmienionej ustawą z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw). Podobnie w wyroku z dnia 22 lipca 2021 r., wydanym w sprawie Reczkowicz przeciwko Polsce (skarga nr 43447/19), Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził naruszenie art. 6 ust. 1 EKPCz w związku z rozpoznaniem przez Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego kasacji obwinionej adwokat J. R. wniesionej od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury, gdyż, cyt.: Izba Dyscyplinarna Sądu Najwyższego, która rozpoznawała sprawę skarżącej, nie była „sądem ustanowionym ustawą”.

Z tego też względu, w dniu 9 czerwca 2022 r. uchwalona została ustawa o zmianie ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (zam. Dz. U. z dnia 14 czerwca 2022 r., poz. 1259), która weszła w życie w dniu 15 lipca 2022 r. Z dniem wejścia w życie powołanej wyżej ustawy zniesiono Izbę Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, a utworzono Izbę Odpowiedzialności Zawodowej, która przejęła do prowadzenia sprawy wszczęte i niezakończone przed dniem wejścia jej w życie należące do Izby Dyscyplinarnej (art. 8 ust. 2).

Wobec powyższego, wniosek adwokata J. M. obrońcy adwokata J. L., o wznowienie postępowania dyscyplinarnego zakończonego, we wskazanym zakresie, jest w pełni zasadny i zasługuje na uwzględnienie, a tym samym postanowienie Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego z dnia 15 marca 2022 r. o sygn. akt II DK 8/22, o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej należało uchylić.

W następstwie wznowienia postępowania i uchylenia postanowienia o sygn. II DK 8/22, Sąd Najwyższy w ramach kontroli instancyjnej, zobligowany był do rozpoznania kasacji obwinionego J. L. od orzeczenia Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 28 lipca 2021 roku w sprawie [...], którym to Sąd Dyscyplinarny Adwokatury zmienił w pkt 1, 2 i 3 orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 8 kwietnia 2021 r., sygn. [...].

W związku z tym odwołaniem Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Kasacja adwokata J. L. okazała się o tyle zasadna, że doprowadziła do uchylenia orzeczeń obu sądów dyscyplinarnych i umorzenia postępowania wobec przedawnienia karalności.

Poza sporem jest, że orzeczenia Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z 8 kwietnia 2021 roku, sygn. akt [...] oraz Wyższego Sądu Adwokatury z dnia 28 lipca 2021 roku w sprawie [...], wobec obwinionego zostały wydane w oparciu o prawomocny wyrok Sądu Okręgowego w O. w sprawie [...] z dnia 26 lutego 2010 roku oraz wyrok Sądu Apelacyjnego we W. w sprawie [...] z dnia 14 kwietnia 2011 roku skazujący go za przestępstwo, które to przestępstwo, w zakresie czynu z pkt 1, było tożsame z czynem objętym postępowaniem dyscyplinarnym. Zatem postępowanie prowadzone przed Sądami Dyscyplinarnymi, opierało się na ustaleniach z postępowania karnego.

Powyższe skutkowało wydłużeniem okresu przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego z lat 5, aż do czasu ustania karalności przestępstwa karnego, zgodnie z art. 101 k.k. i art. 102 k.k.

Niemniej jednak wyrokiem z 14 grudnia 2022 roku, sygn. akt I KK 418/22, Sąd Najwyższy uniewinnił J. L. od popełnienia przestępstwa z art. 239 § 1 k.k., jednocześnie uchylając wyrok Sądu Apelacyjnego we W. z 14 kwietnia 2011 roku, sygn. akt [...] oraz zmieniony nim wyrok Sądu Okręgowego w O. z 26 lutego 2010 roku, sygn. akt [...]. Sąd Najwyższy przesądził tym, że J. L. nie popełnił czynu polegającego na utrudnianiu postępowania karnego prowadzonego przeciwko M. S., a nadto, że czyn przypisany J. L. w postępowaniu dyscyplinarnym nie zawiera znamion przestępstwa.

Powyższe skutkować musiało zatem uchYLENIEM Wyższego Sądu Dyscyplinarnego Adwokatury z dnia 28 lipca 2021 r., sygn. akt [...], z wyjątkiem punktu 2 orzeczenia wobec wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej. Jednakże, wobec upływu 5 letniego okresu przedawnienia karalności przewinienia dyscyplinarnego należało jednocześnie uchylić orzeczenie Sądu Dyscyplinarnego Izby Adwokackiej [...] z dnia 8 kwietnia 2021 r., sygn. akt [...], z wyjątkiem punktu II orzeczenia i umorzyć postępowanie wobec przedawnienia karalności. Zauważyć należy, że Sąd Najwyższy nie podjął merytorycznej decyzji co do ewentualnego zawinienia J. L. w zakresie stawianego mu zarzutu popełnienia deliktu dyscyplinarnego, niestanowiącego równocześnie przestępstwa, gdyż w tym zakresie konieczne by było przeprowadzenie postępowania, czemu stoi na przeszkodzie przedawnienie i konieczność umorzenia postępowania bez wykonywania jakichkolwiek ustaleń.

Mając to na uwadze, Sąd Najwyższy orzekł jak w wyroku.

[M. T.]

[ał]

